

Enguany, en el seu dies natalis, el tindrà present el clergat català al cenobi que fundà mil anys enrere.

Bernabé Dalmau

És ben significatiu que es construïssin, a l'encara capital del país, una Gran mesquita i una Catedral unides pel subsòl per un "túnel de la fraternitat" que el Papa Francesc va voler fer conèixer amb la seva visita

Jaume Flaquer

En aquest esforç va trobar un gran suport en el magisteri de Pau VI, que va animar el diàleg amb tots els homes de bona voluntat.

Josep Maria Romaguera

EL BON PASTOR

revista per a preveres i diaques

Jo soc el bon pastor: conec les meves ovelles, i elles em coneixen a mi, tal com el Pare em coneix, i jo conec el Pare. I dono la vida per les ovelles.

Número 170
OCTUBRE 2024

Any XV

Pòrtic

**ARMAND PUIG I
TÀRRECH**

*president de l'AVEPRO
(Santa Seu)*

El 21 de setembre de 1974 el Dr. Josep Pont i Gol, arquebisbe primat, va

constituir l'Associació Bíblica de Catalunya amb seu a l'arxidiòcesi de Tarragona, en nom i amb l'acord dels altres bisbes de la província metropolitana, en aquell moment, de tot Catalunya. Han passat cinquanta anys i l'ABCat ha esdevingut una institució madura i plena de fruits. S'ha demostrat una vegada més que la Bíblia és una part fonamental del teixit eclesial i cultural català. Així va ser en els segles XIV-XV quan els països de llengua catalana, en aquell moment unificats políticament i culturalment com a corona d'Aragó, produïren dues traduccions completes de la Bíblia, una en el segle XIV (representada sobretot pels manuscrits Peiresc, Egerton, Colbert, però també per alguns manuscrits de la Colombina de Sevilla) i l'altra a començament del segle XV (promoguda per Bonifaci Ferrer, prior de la cartoixa de Portaceli, de la qual es conserven els Salms i alguns fragments com Apocalipsi 20-22). Aquesta darrera versió fou objecte d'una edició impresa (València, 1478), que és de fet la quarta d'Europa, després de les edicions en alemany, neerlandès i italià.

La història de la Bíblia en llengua catalana, medieval i més recent, és, doncs, antiga i gloriosa. Com va remarcar l'arquebisbe de Tarragona, Dr. Joan Planellas, el proppassat 28 de setembre, en donen fe els tres (!) projectes bíblics endegats simultàniament el segle XX, just abans de l'ensulsiada de 1936: el del Foment de Pietat Catalana, el de la Fundació Bíblica Catalana i el de l'Abadia de Montserrat –sense oblidar les traduccions de Mn. Frederic Clascar, a l'empara de l'Institut d'Estudis Catalans. Catalunya bullia de traduccions bíbliques i d'iniciatives al voltant de la Bíblia, però aquell prometedor moviment bíblic quedà tallat de soca-rel per la persecució religiosa durant la guerra i per la repressió política després de la guerra. Lentament, anaren avançant les edicions en volums de les bibles de Montserrat i de la Fundació (enllestida el 1948), si bé fins al 1968 no hi hagué una Bíblia catalana en un sol volum –després de quasi cinc-cents anys de la Bíblia de 1478! A aquesta Bíblia de la Fundació seguí la Bíblia de Montserrat, també en un sol volum (1970). Les versions bíbliques per a la litúrgia en llengua catalana (iniciades el 1971), no culminaren en cap Bíblia completa.

Caldrà esperar al 1993, data de publicació de la “Bíblia catalana. Traducció interconfessional” (BCI), perquè s’aconsegueixi arribar a una traducció bíblica, fruit de la col·laboració de tots els biblistes catalans, que es beneficiava dels encerts de totes les traduccions precedents, que escollia un registre mitjà de tècnica de traducció (l’anomenada “equivalència funcional”) i que, com la Bíblia de la CEI, era apte per a tots els registres: la trona, la càtedra i el carrer, és a dir, la litúrgia, l’acadèmia i la cultura, o, si es vol, la proclamació en les celebracions, la recerca exegètica i l’ús com a eina cultural i literària. La BCI és un monument a la llengua catalana, que combina la comprensibilitat, l’expressivitat i la proximitat als textos originals. La BCI és la vulgata catalana, una traducció sòlida i rica, estable i capaç de ser memoritzada, aprovada oficialment per la CEE el 2007, destinada a perdurar com a text bíblic de referència en tots els camps de la vida eclesial. A més, és una Bíblia ecumènica, que va comptar amb la participació activa d’experts de les Societats Bíbliques Unides que eren membres d’altres confessions cristianes, d’acord amb el que es diu en *Dei Verbum* 22.

El grau de qualitat literària i exegètica de la BCI (*editio princeps* del 2007) es manifesta en el fet que, passats més de trenta anys, el text es manté fresc i directe, interpel·lant i segur, harmònic i diversificat en els seus estils interns, com si fos el primer dia. I val a dir que la llengua catalana, amb les seves variants valenciana i baleàrica, ha evolucionat en aquests anys! Tanmateix, la lectura de la BCI (també les adaptacions valenciana i baleàrica) no produeix cap estranyesa, és un text que no ha envellit, que no conté formes arcaïques ni solucions excessivament actualitzades que l’hagin fet periclitat. L’equilibri exquisit entre forma i fons, entre modulació literària i fonament textual, fa que la BCI mantingui obertes totes les seves potencialitats.

La BCI és un fruit saborós sorgit de l’Associació Bíblica de Catalunya, amb la col·laboració d’Editorial Claret i, en les últimes dècades, del Centre de Pastoral Litúrgica. Les edicions bíbliques dels darrers anys, de tots tipus i formats, han mostrat com l’ABCat s’ha convertit en el pal de paller de la Bíblia a Catalunya, a redós del document “La interpretació de la Bíblia en l’Església” (Pontificia Comissió Bíblica, 1993), l’exhortació apostòlica *Verbum Domini* del Papa Benet XVI (2010) i de la institució del Diumenge de la Paraula pel Papa Francesc (2019), al qual l’ABCat, amb l’impuls dels bisbes de Catalunya que la patrocinen, ha acoblat la Setmana de la Bíblia (vuit edicions el gener del 2024), promoguda igualment per l’Abadia de Montserrat, el CPL, Ed. Claret, l’Escola Cristiana i Ràdio Estel – Catalunya Cristiana. La Setmana de la Bíblia és un bon exemple del caràcter d’organisme col·legial que posseeix l’Associació pel que fa al camp bíblic. Aquest caràcter es veié subratllat amb la resolució 54 del Concili Tarraconense del 1995, que demana explícitament a l’Associació Bíblica que promogui la divulgació i el coneixement de la Bíblia.

L’obra de l’ABCat ha estat immensa en aquests cinquanta anys: publicacions (en primer lloc, la BCI, però també el gran projecte del “Corpus Biblicum Catalanicum”, els volums de “Scripta Biblica”, els quaderns de “Llegir la Bíblia en grup”), cursos, conferències,

pelegrinatges a Terra Santa, impuls de l'animació bíblica a les diòcesis, i altres iniciatives. En tot això, hi ha un esperit comú que ha fet possible aquesta florida d'accions vinculades amb la devoció a la paraula de Déu, que ha de ser tractada amb respecte i veneració. Aquest esperit comú es pot desglossar en cinc puntes de llança que expliquen la vida de l'ABCat des del primer moment (1974) i ja abans (1963), quan els biblistes catalans es reuniren per primera vegada per celebrar les Jornades d'estudi anuals.

La primera punta de llança és l'amor a la paraula de Déu. El motor de la implicació i del compromís dels 800 socis actuals de l'ABCat, és l'estimació manifestada envers la Paraula, llegida en l'Església, dins la comunitat de fe, i oberta al món. Sense aquesta devoció per la Paraula, moltes coses no haurien estat possibles. Els associats de l'ABCat s'han sentit propers a la paraula de Déu i s'han mantingut fermes en la seva convicció de ser "amics de la Paraula", amb tot el que això vol dir de fidelitat i de perseverança. Ells han estat aquest "ametller, l'arbre vigilant" de què parla Jeremies 1,11, han col·laborat en el fet que "es complís la paraula" del Senyor del món i de la història (v. 12).

En segon lloc, els socis de l'ABCat han mostrat un amor constant a la llengua, a la cultura, al país. Catalunya ha estat des de sempre un país amb Bíblia, no solament per la florida de traduccions i edicions (segles XIV-XV i XX-XXI), sinó també per la influència de la Bíblia en la cultura dels grans escriptors, des del primer text en català literari, les Homilies d'Organyà. Les Homilies són sis comentaris homilètics a textos bíblics, concretament del Nou Testament, que traspuen afecte per la Paraula, segons allò que diu el Salm 119,105: "La teva Paraula és llum dels meus passos". Doncs bé, l'any 2022 l'Institut de Llengua i Cultura Catalanes (Universitat de Girona) va publicar el llibre "La Bíblia en la literatura catalana", en el qual es ressegueixen els autors catalans més significats, des de les Homilies d'Organyà fins a Mercè Rodoreda, amb una característica comuna: el diàleg que mantenen tots ells amb el text bíblic.

En tercer lloc, cal dir que les grans empreses demanen generositat i coratge. L'actitud determinant en l'ABCat ha estat la gratuïtat, font de llibertat i signe de compromís. El temps i les energies dels qui han treballat fent la Bíblia han estat oferts gratuïtament sense rebre, ni esperar de rebre, cap compensació econòmica. El mateix es pot dir d'altres publicacions, en les quals es donava per suposat que es treballava per la causa de la Paraula, oferta al poble de Déu. Quantificar el temps esmerçat és impossible. Els diners de les quotes dels socis han servit per a subvenir a les publicacions en la seva materialitat (impressió, relligat), sense que el preu final quedés gravat per cap sou o pagament. L'ABCat ha tirat endavant tants projectes perquè s'ha treballat gratuïtament. S'escau de citar el Salm 26,8, pensant que la Bíblia és la casa de la Paraula: "Senyor, m'estimo la casa on habites, l'indret on resideix la teva glòria".

En quart lloc, l'ABCat ha guanyat la partida de la cohesió fent dels seus projectes un exemple de col·laboració en la idea i en la realització. La dinàmica del treball conjunt s'ha imposat a l'individualisme i a la dispersió. S'ha remat en la mateixa direcció per part de persones diverses però carregades de bona voluntat, que han fet possible sumar i

multiplicar els esforços. Cal citar en aquest sentit la tasca de Mn. Joan Magí, que, com a President durant dècades, ha sabut portar l'Associació sense cap desig d'imposar-se i li ha donat un sentit de tasca a favor d'un mateix objectiu. Igualment, el P. Guiu Camps, monjo de Montserrat (+ 2001), biblista eminent i gran traductor, doctor honoris causa per la UAB, va ser un model per a la generació de traductors de la BCI, contribuint a la tasca comuna amb un esperit de col·laboració digne de tot elogi. En resum, l'ABCat ha estat un lloc on, més enllà de caïnismes estèrils, s'ha treballat des de la concòrdia i el respecte, des de la diversitat i des de l'intercanvi.

En darrer lloc, l'Associació ha sabut conjuminar dos registres que en molts casos costa de complementar: la recerca i la divulgació. Hi ha associacions bíbliques que estan formades per investigadors i altres on dominen la divulgació i les iniciatives pastorals. És extraordinari que en l'ABCat hagin conviscut projectes de caràcter altament científic, com ara el "Corpus Biblicum Catalanicum", i projectes de divulgació adreçats als infants. El catàleg de publicacions de l'Associació és una barreja feliç de tots dos nivells. Fins i tot les mateixes persones –esmentem els professors Joan Ferrer, l'actual President de l'ABCat, i Agustí Borrell– han procurat proporcionar als socis desitjosos de coneixements bàsics i alhora han treballat en obres complexes com diccionaris o volums d'estricta recerca.

En una paraula, l'Associació Bíblica de Catalunya ha complert la missió que se li va conferir ara fa cinquanta anys de vetllar per la paraula de Déu, i ho ha fet amb dedicació, competència i perseverança. És un goig que les deu diòcesis amb seu a Catalunya comparteixen, sabent que el Senyor ha beneït el seu poble amb un esplet d'ametllers florits, reprenent la metàfora de Jeremies. En efecte, l'Associació ha estat una benedicció per a l'Església que peregrina en aquesta terra, filla de la Paraula evangèlica que hi fou sembrada ara fa dos mil anys.